

Aydınlık Bir Cumhuriyet Öyküsü: Köy Enstitülü Musa Uysal ve Atatürk'ün Kaymakamı Sabri Demir

1940 yılında Mecitözü'nde yolları kesişen iki insanın, Cumhuriyet kaymakamı Sabri Demir ile köy delikanlısı Musa Uysal'ın kalplere dokunan öyküsü, 85 yıl sonra Ankara'da, anlamlı bir buluşmayla yeniden hayat buldu.

Bu sıcak buluşma, Cumhuriyetin insana dokunan yüzünü ve köy enstitülerinin ne denli köklü bir aydınlanma hamlesi olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi.

Bu etkileyici buluşmaya vesile olan öykü, Bütün Dünya dergisinin Ocak 2025 sayısında yer alan Cemal Türkmen imzalı bir yazı ile kamuoyuna ulaştı. Yazı, aslında Avukat Şihça Yavuz'un kaleme aldığı "Yokuşta Yürüyen Adam Musa Uysal" adlı eserden alıntılanmıştı. Eğitimci-yazar Mustafa Gazalacı'nın dikkatini çeken bu yazı, Uysal'ın Gölköy Köy Enstitüsü'ne kabul sürecine ışık tutuyor, bir çocuğun kaderini değiştiren bir kaymakamın öyküsünü yeniden gün yüzüne çıkarıyordu. Gazalacı bu yazının ardından Musa Uysal'ın çocuklarıyla iletişim kurarken, 85 yıl sonra gerçekleşecek »

Fotograf:
Uysal ve
Demir aileleri,
Köy Enstitüleri
ve Çağdaş
Eğitim Vakfı
Başkanı
Erdal Atıcı ile
birlikte

Kaymakam Sabri Demir

Musa Uysal

tarihi bir buluşmanın da fitilini ateşlemiş oldu.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yaşamış bu olayda, kimsesiz bir köy çocuğu olan Musa Uysal'ın köy enstitüsüne kayıt yaptırmak için çıktığı yolda karşılaştığı bürokratik engeller ve çaresizlik anlatılıyordu. Gerekli evrakları olmayan Uysal, çaresizce kaymakamlık binasının merdivenlerinde otururken, yanından geçen dönemin kaymakamı Sabri Demir, onunla ilgilenmişti. Kaymakam, nüfus memuruna talimat vererek gerekli belgelerin

hazırlanmasını sağlamış ve Musa'nın okul kaydının yapılmasına öncülük etmişti. Bu yardım, Musa Uysal'ın öğretmenlik mesleğine uzanan yolculuğunun kapılarını açmıştı.

İSİMSİZ BİR KAHRAMANI ARAMAK

Yıllar boyunca çeşitli yerlerde öğretmenlik yapan Musa Uysal, kendisine bu yolu açan kaymakamı hiç unutmaz. Onu arar, ancak ne adı ne de başka bir bilgisi vardır. İçişleri Bakanlığı'na başvurur ama çabaları sonuçsuz kalır. Bu anlamlı öykü, Musa Uysal'ın kızı Leyla Alkaş tarafından paylaşıldığında emekli Mülkiye Baş Müfettişi Mahmut Esen'in dikkatini çeker. Etkilenerek sabaha kadar dönemin Resmî Gazetelerini tarayan Esen, sonunda kaymakamın kimliğine ulaşır: Sabri Demir.

Kafkas Cephesi'nde görev yapmış, Enver Paşa tarafından madalya ile onurlandırılmış, birçok takdir ve teşekkür almış bir devlet adamıdır. 1945-46 yıllarında köy enstitüsü mezunlarının istihdamı ve toprak tahsis konusunda gösterdiği hassasiyetle de bilinir. Ancak bu hizmetleri adeta cezalandırılarak, 1951'de henüz

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Başkanı Erdal Atıcı xxxx xxxxxxxx xxxxxxxx xxxx xxxxxxxx xxxxxxxx

yaşı dolmadan, kendi isteği dışında emekli edilir.

Emekli Mülkiye Baş Müfettişi Mahmut Esen, elde ettiği bilgileri Musa Uysal'ın çocuklarından Leyla Alkaş ile paylaşırken, Kaymakam Sab-

ri Demir'in çocukları ve torunlarıyla iletişim kurulmasına da önayak olur. Musa Uysal'ın ve Sabri Demir'in aileleri arasındaki iletişimin kurulmasının ardından Mahmut Esen'in önerisiyle, iki ailenin buluşmasının, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı'nda düzenlenmesine karar verilir.

85 YIL SONRAKİ BULUŞMA

9 Mayıs 2025 günü Ankara'da, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı'nda gerçekleşen anlamlı etkinlikte, Köy Enstitüsü Musa Uysal ile Kaymakam Sabri Demir'in aileleri bir araya geldi. Cumhuriyetin kuruluş dönemini yansıtan bir müzik dinletisiyle başlayan buluşmada, Zarfı Sakarya konukları vakıf adına selamladı. Mahmut Esen, "Bir Mülki İdare Amirinin Gözünden Atatürk'ün Kaymakamı Sabri Demir" başlıklı bir konuşma yaparken, Leyla Alkaş da "Eğitim Dünyasının Musa Emmi'si"ni anlattı. Vakfın Başkanı Erdal Atıcı, bu buluşmanın köy

Musa Uysal'ın kızı Leyla Alkaş XXXXXX XXXXX XXXXX XXXX
XXXXXX XXXXX XXXXX XXXX XXXXXX XXXXX XXXXX XXXX XXXXXX
XXXXX XXXXX XXXX

enstitülerinin Cumhuriyetin aydınlanma projesi olduğu gerçeğine vurgu yapması bakımından da önemli olduğunu ifade etti. Etkinlikte ayrıca, Şihça Yavuz'un anlatımıyla "Yokuştaki Yürüyen Adam"ın hikâyesi ve katılımcıların Musa Uysal ile ilgili anıları dile getirilirken, Erdem Eren Abidin Dino'nun Mecitözü günlerine dair anılarını seslendirdi.

1940 yılında Mecitözü'nde yolları kesişen iki insanın, Cumhuriyet kaymakamı Sabri Demir ile köy delikanlısı Musa Uysal'ın kalplere dokunan öyküsü, 85 yıl sonra Ankara'da Uysal ve Demir'in ailelerinin buluşmasıyla yeniden hayat bulurken, bu anlamlı buluşma bir kokteyl ile sona erdi.

Etkinliğe, yazar Atilla Aşut, siyasetçi ve eğitimci Mustafa Gazalci, avukat Şihça Yavuz, eğitim hareketi önderlerinden İlhan Alkan, Nazım Bayata, Dr. Niyazi Altunya, emekli mülki amirler, Sabri Demir'in torunları, Musa Uysal'ın çocukları ve yurtseverler katıldı. •